

1 Mos 1,1-3 I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden. Jorden var øde og tom, og mørke lå over havdypet. Men Guds Ånd svevet over vannet. Da sa Gud: "Det bli lys!" Og det ble lys.

«Jeg tror på Gud Fader den allmektige – himmelens og jordens skaper»

1) JEG TROR PÅ– DEN ALLMEKTIGE

Den kristne kirke bekjenner troen på Gud som «SKAPER» og på Gud som «ALLMEKTIG». Å være en kristen er å bøye seg for en allmektig Gud og godta at Gud er så uendelig mye større enn det vi er. Dette er ikke det samme som å legge bort all form for logisk tenkning eller evnen til å stille kritiske spørsmål. En kristen skal både tro og tenke, og den kristne tro tåler veldig godt å møte kritiske spørsmål.

Men for en kristen vil det hele tiden være en forankring i vissheten om at vi aldri kan forstå med vår tanke og fornuft alt som har med den allmektige Gud å gjøre. Det er et paradoks når enkelte kristne bekjenner den første trosartikkel men samtidig stiller spørsmål ved om Jesus gjorde vann til vin.

«Ingen behøver å ofre verken sin evne til logisk tenkning eller sin intellektuelle redelighet for å kunne tro Bibelens første majestetiske ord: I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden» Ill. Bib.leksikon

Hebr11,3 I tro forstår vi at verden er skapt ved Guds ord, og at det vi ser, har sitt opphav i det usynlige.

2 Kor10,5 Jesaja 55,9 Salme 92,6

2) JEG TROR PÅ – HIMMELENS OG JORDENS SKAPER

Uten noen form for innledning, presentasjon eller bakgrunns forklaring starter Bibelens skapelsesfortelling. Mektig og majestetisk stiger Gud frem. Han har ikke noe behov for å presentere seg, forklare sin eksistens, hvor han kommer fra eller hva han vil. Den allmektige bare står der og skaper alt ut av ingenting – bare ved å si hva han vil.

Sal33,9 For han talte, og det skjedde; han bød, og det stod der.

Jes42,5-8 Så sier Herren Gud, som skapte himmelen og spente den ut og bredte ut jorden med alt som gror der, han som gir livspust til menneskene på jorden, og ånd til dem som ferdes på den:..... Jeg er Herren, det er mitt navn. Jeg gir ikke min ære til andre og ikke min pris til gudebilder. (jfr. også Jes 48,11)

Den store sannhet som skapelsesberetningen først og fremst vil ha forkynt er at Gud er universets Skaper. Bibelens første kapittel forteller like mye om Gud selv som om hans skapning. Her er ingen teoretisk bevisføring for Guds eksistens. I Bibelens første majestetiske vers trer han bare frem som Skaperen, den som er før alle ting – som natur og mennesker skylder sin tilværelse. Skapelsens er «teosentrisk» - et verk av Gud til hans egen ære. Det er Skaperen selv som her i skapelsesberetningen bøyer seg ned til sin skapning og gir svar på menneskets undrende spørsmål om sin opprinnelse og om tilværelsens grunn. Svaret er dette ene – GUD! Ill. Bibelleksikon

Bibelen bruker ikke noe ord som tilsvarende vårt (noe abstrakte uttrykk) **«universet»** - Bibelen bruker uttrykket **«himmelen og jorden»** om Guds store skaperverk.

Kol 1,16 For i ham er alt blitt skapt, i himmelen og på jorden, det synlige og usynlige, de som troner og de som hersker, både makter og myndigheter - alt er skapt ved ham og til ham.

«Det første vers i Bibelen er ikke en første formodning fremsatt av menneskelig filosofi, det er en gudommelig åpenbaringssannhet. Dette vers meddeler oss den første store sannhet som Gud vil at mennesker skal kjenne» Ill. Bibelleksikon

Allerede ved skapelsen møter vi Gud som den treenige Gud slik den kristne kirke bekjenner det. Vi leser om **Guds ånd** som svevde over de store vann (1. Mos 1,2 og Salme 104,30) og vi møter **Sønnen** (Kol 1,16 Ord.sp.8,22-32)

(Se også de apokryfe skriftene Siraks bok 24,3 og Visdommens bok 7,12 og 8,5)

3) GUDS SKAPERORD

«Ingenting blir til av ingenting – ingenting kan det» (Fra filmen *Sound of Music*)

Når mennesker skal skape noe forutsetter det at man lager noe fra ett eller annet som finnes fra før. Det trengs med andre ord en materie for at menneskene skal kunne skape noe nytt. Slik er det ikke med Gud. Han skaper himmelen og jorden ut av ingenting.

I 1. Mos 1,1 brukes det hebraiske ordet «**bara'**» som betyr å skape det man vil ut av absolutt ingenting. Dette ordet brukes i Bibelen kun i forbindelse med at Gud skaper. Gud skaper ved sitt ord. (*Salme 33,9 Salme 148,5*)

4) SPØRSMÅL OG UTFORDRINGER

Det er nesten ikke mulig å lese skapelsesfortellingen i Bibelen uten at det melder seg en del spørsmål som et undrende og tenkende menneske ønsker svar på. Det gjelder også for oss som tror på Bibelen som Guds eget ord og tror på Gud som den allmektige skaper av himmel og jord. Vi skal her prøve å svare på noen spørsmål, si litt om skapelsen i forhold til andre religioner og vise hvordan ulike kristne har tenkt gjennom historien, særlig omkring forholdet skapelsesfortellingen/vitenskapen.

a) Skapelsen og andre religioner

Hvis Bibelens skapelsesfortelling er sann og det er en allmektig Skaper som har skapt universet, avvises samtidig omtrent alle andre religioner:

- **ateismens** fornektelse av Guds eksistens
- **agnostisismens** lære om at vi ikke kan vite noe om det finnes en Gud i
- **panteismen** som vil gjøre «gud» og «skapningen» til ett og lærer at gud finnes i alle ting
- **polyteismen** – læren om mange guder
- **fatalismen** – troen på skjebnen og de blinde tilfeldigheter uten noen styrt vilje bak
- **materialismen**, læren om at materien alltid har vært til - og har utviklet seg slik **evolusjonslæren** sier – til det univers vi ser i dag
- **buddhismen** med sin lære om at kosmos/universet er evig og at alle fysiske og mentale elementer oppstår og forsvinner i en evig sirkel, uten noen styrt vilje bak det hele

Alle disse faller fra hverandre i møte med Bibelens skapelsesfortelling som klart og tydelig presenterer en allmektig skaper som styrer sitt skaperverk fra dets begynnelse til dets slutt.

Den eneste religion som har en tilsvarende skapelsesforståelse som kristendom/jødedom er **islam** – hvor Koranen også taler om at Gud skapte verden på 6 dager - *Gud er deres Herre! Han som skapte himlene og jorden på seks dager. Så tok Han plass på tronen. Han breder natten over dagen, den følger beredvillig. Og sol, måne og stjerner, underdanige ved Hans bud. Skapelsen og makten tilhører Ham!* (Fra Koranen – Sura 7,54)

b) Utviklingslæren / evolusjonsteorien

Evolusjonsteorien er den vitenskapelige forklaringen på hvordan evolusjon (dannelsen og endringen av arter) foregår. Dagens evolusjonsteori er basert på Darwins teorier og komplettert med beslektet og nyere forskning som ikke var kjent for Darwin (ny darwinisme). Evolusjonsteorien er i dag svært omfattende, og er et viktig forklaringsverktøy innenfor mange ulike fagdisipliner. Begrepet utviklingslære brukes iblant synonymt med evolusjonsteorien – dette bør unngås (Fra internettleksikonet «Wikipedia»)

For mange kristne er det et stort og viktig spørsmål hvordan bibelsk skapertro kan holdes opp imot utviklingslæren/evolusjonsteorien. Kan disse to forenes på noen måte, og hvordan skal vi forstå det Bibelen sier i forhold til det vitenskapen sier? Utviklingslæren sitt hovedpoeng er at livet har utviklet seg fra ingenting gradvis og over milliarder av år uten at det står en Skaper bak. Dette kan selvsagt ikke forenes med kristen tro fordi det avskriver Gud og hans eksistens.

Men det betyr ikke nødvendigvis at all vitenskap eller alt som har forbindelse med evolusjonsteorien er «gudsfiendtlig». Vi vet f.eks. at hunder gjennom århundrer har blitt utviklet til mange hundraser som ikke fantes for tusen år siden, og heller ikke fantes fra skapelsen av. Alt liv utvikler seg fra start til slutt (også mennesket utvikler seg fra fødsel til død). Dyrearter har dødd ut o.s.v. – dette viser oss at verden ikke er en statisk enhet som står på stedet hvil. Det er ingen kristen dyd eller nødvendighet å bestride alle funn som vitenskapen gjør for å forsvare Gud. Den italienske vitenskapsmannen Galileo Galilei (1564-1642) ble jo satt i husarrest av kirken i åtte år fordi han hevdet at solen, og ikke jorden var sentrum i vårt univers -noe som jo er et vitenskapelig faktum.

Evolusjonsteorien er nok et mer presist uttrykk enn utviklingslæren. Dette er en teori som aldri har blitt tilfredsstillende bevist eller begrunnet. Kort sagt krever det omtrent like mye vilje til tro å holde fast på at alt har utviklet seg fra ingenting – som å holde fast på at det finnes en Gud som har skapt alle ting.

c) Ulike måter å forstå Bibelens skapelsesfortelling på

Her er noen forskjellige måter kristne gjennom historien har tenkt (og tenker) om hvordan Bibelens skapelsesfortelling kan forstås. Det kan til en viss grad hjelpe oss å tenke igjennom de utfordringer som blant annet vitenskapen og deler av evolusjonsteorien stiller oss ovenfor i møte med Bibelens skapelsesbudskap.

1) Bokstavelig forståelse

Ved en bokstavelig forståelse av skapelsen, holder man fast ved at verden ble skapt på 6 dager – hver på 24 timer. Ut ifra slektstavlene i Bibelen har det ofte også blitt regnet ut at skapelsen skjedde for 6000 år siden.

2) Restitusjonsteorien / «gap»-teorien

Dette er en måte å forstå skapelsesberetningen på slik at det er et gap/stort tidsrom mellom *vers 1 og 2* i 1. Mosebok. Gud skapte himmelen og jorden (*v 1*) men så skjer det noe som skaper kaos og uorden på Guds nyskapte jord. Mange mener det er her Satans opprør mot Gud og fall skjer (*jfr. 2. Pet 2,4*). Så oppstår det et «gap» (derav ordet «gap-teorien») mellom Bibelens første og andre vers og her er det da plass til alle de perioder og alle de milliarder av år som vitenskapen ofte taler om.

Så starter Gud på «nyskapelsen» (restitusjonen) av sitt skaperverk i *v 3* i 1. Mosebok og skaper så den verden vi kjenner. De 6 skapelsesdager oppfattes da som «restitusjonstiden», noen tolker dagene bokstavelig, andre som perioder (se nedenfor)

3) Periode-teorien

Hvis man velger denne innfallsvinkelen til skapelsesfortellingen forstår man de 6 dagene som Bibelen taler om som 6 lange perioder, gjerne på mange millioner år hver. Da kan det bli plass til nokså mye av naturvitenskapens utviklingslære innenfor en bibelsk skapelsesforståelse. Gud skaper, men lar samtidig også sitt skaperverk utvikle seg.

4) Den «religiøs-etiske» forståelsen

Bibelens lære om skapelsen har av mange blitt oppfattet som et rent religiøst tema som ikke har noe berøring med vitenskap eller utvikling. Med andre ord trekkes det en svært skarp grense mellom det teologiske og det vitenskapelige, og Bibelen har ifølge denne forståelsen overhodet ikke noe å si oss om jordens utvikling og tilblivelse utover den ene viktige tingen «Gud er skaperen». Gud skapte himmelen og jorden, men lot livet og verden utvikle seg på egenhånd.

5) Den profetiske forståelsen

Her oppfattes skapelsesberetningen som en tilbakeskuende profeti. Gud har åpenbart for oss det som skjedde i begynnelsen (kalles protologien) på samme måte som han har åpenbart for oss det som har med endetiden å gjøre (eskatologien). Dette har han gjort i visjoner og bildespråk.

De 6 dagene blir da ikke 6 skaperdager, men 6 åpenbaringsdager. Den personen Gud valgte til å skrive dette ned (vanligvis forstått som Moses) fikk da åpenbart skapelsesfortellingen over 6 dager.

6) Teistisk evolusjonsteori

De som tenker slik aksepterer i all hovedsak utviklingslæren om artenes opprinnelse gjennom utvikling og utvalg. Men i motsetning til en «materialistisk evolusjonsteori» hvor Gud avsettes og ikke har noen plass tror man at Gud er skaperen som satte det hele i gang og som våker over og leder utviklingen av sitt skaperverk skritt for skritt frem mot et mål. Vanligvis aksepterer man at livet utviklet seg, men man holder også vanligvis fast på at mennesket er skapt direkte av Gud – og ikke har utviklet seg fra dyreverdenen.

7) Progressiv skapelsesforståelse

Dette er en lære om at Gud har stått bak en skapelsesprosess som har strukket seg over lang tid. Her har Gud med jevne (eller ujevne) mellomrom grepet inn og foretatt store skapeshandlinger og gjennom disse har livet og skaperverket utviklet seg. Gud foretar først en såkalt «ur skapelse» og frembringer materien og jorden, og så skaper han liv, planter, dyr m.m. med ulike mellomrom. Til slutt kroner Gud sitt skaperverk med å skape mennesket. Et viktig moment for de som hevder en progressiv skapelsesforståelse er at dette ikke bare er en «kristen» versjon av utviklingslæren men som en selvstendig teologisk teori som søker å skape harmoni mellom Bibelen og de geologiske/vitenskapelige fakta vi i dag har å forholde oss til (men den forsøker ikke å skape harmoni mellom Bibelen og utviklingslæren).

KONKLUSJON

Alle disse ulike «innfallsvinklene» er altså gjennom historien forsvart av bibeltro kristne, samtidig som det kan anføres sterke innvendinger mot flere av disse. Det er likevel alltid nyttig og lærerikt for oss å se hva bibeltro kristne har tenkt og lært før oss, og for mange har disse ulike «modellene» enten sammen eller hver for seg gitt hjelp til frimodig å holde fast på Bibelens skapelsesfortelling også i møte med moderne vitenskap. (Du kan studere mere om dette ved å lese avsnittet «Skapelsen» i Illustrert Bibelleksikon).

d) **Noen andre aktuelle spørsmål omkring skapelsen m.m.**

Vi kan ikke svare på alle spørsmål og skal heller ikke dvele ved så mange men bare kort nevne tre ting:

1) Kains kone

Det er ingen tvil i Bibelen at det nokså kort etter syndefallet fantes mange andre mennesker på jorden, og at Kain giftet seg med en av disse. Hvor kom disse fra – når de ikke var barn av Adam og Eva? Dette spørsmålet har underlig nok opptatt svært mange gjennom historien. Vi kan enkelt tro at den allmektige Gud også satte andre mennesker inn på jorden, men at Adam og Eva var de to første og at fortellingen om syndefallet i 1. Mosebok 3 derfor skal forstås både historisk og bokstavelig.

2) Dinosaurene

For noen kristne er det et stort spørsmål om dinosaurene har levd eller ikke. Ut i fra dagens vitenskapelige funn er det lite hensiktsmessig for en kristen å nekte for dinosaurenes eksistens. Det er også mye som tyder på at disse er omtalt opptil flere ganger i Bibelen:

- det ekstreme sjøhyret **Levetian** som omtales på en måte som ikke passer på noe levende dyr mennesket har sett og kjent til, ikke før vi de siste tyve år har fått sett vitenskapens skisser av de enorme sjøøglene som trolig en gang levde på jorden (Job 3,8 Salme 104,26 Jesaja 27,1)
- «dragen» **Rahab** som også var et slik fryktelig vesen (Salme 89,11 Job 26,12 Jes 51,9)

3) **Bibelens verdensbilde**

Det er viktig for oss å ha klart for oss at Bibelen ikke er en lærebok i naturvitenskap. Bibelens hovedmål er ikke å lære oss alt som vi kan finne ut ved hjelp av et mikroskop eller en kikkert.

Det er også viktig for oss å huske at Bibelen er skrevet ned av mennesker. Den er Guds ord men er også «preget» av de som skrev den. Det er blant annet stor forskjell på det fiskeren Peter skriver og det den lærde Paulus skriver i ord og grammatikk.

De som skrev Bibelen trodde blant annet at jorden var flat og hadde et helt annet bilde av universet enn det vi har i dag. Derfor er det en del tekster i Bibelen som omtaler skaperverket på en måte som kan være problematisk for oss med den kunnskap vi har i dag. Da er det viktig å holde fast på at Bibelen vil først og fremst fortelle oss at Gud skapte himmelen og jorden, og at Bibelen til tider bruker det verdensbilde som datidens mennesker hadde for å formidle sitt budskap.

Blant annet så forteller skapelsesfortellingen hvordan Gud på den andre skaperdagen skiller vannet fra vannet og fester noe vann på jorden og noe oppe i himmelen.

1. Mos 1,6-7 Gud sa: «Det skal bli en hvelving midt i vannet, og den skal skille vann fra vann!» Og det ble slik. 7 Gud gjorde himmelhvelvingen og skilte vannet som er under hvelvingen, fra vannet som er over den.

Mange har ut fra dette tenkt at det frem til syndefloden var store vannmasser oppe i himmelen, og at disse så falt ned og var med og oversvømte jorden – og at vi slik fikk et nytt «verdensbilde» etter syndefloden. Det har vi ingen grunnlag for å si verken ja eller nei til ut ifra Bibelen. Men vi kan ha stor nytte av å merke oss at når Guds ord taler om skaperverket brukes det ofte uttrykk som skulle kommunisere med datidens mennesker, og som likevel kan kommunisere med oss i dag. Hele tiden med det målet for øyet å lære oss at Gud skaper og ordner sitt skaperverk slik han vil ha det.

Jes40,22 Jer 10,13 eller Job 37,2-3 (som omtaler lyn og torden).

5) GUD SKAPTE – GUD SKAPER

Gud skapte ikke sitt skaperverk for så å trekke seg tilbake og la det gå sin egen skjeve gang. Han våker over sitt skaperverk og holder det i gang og holder det oppe. Gud skaper fremdeles livet i naturen, han er med nå spurven dør og når livet våkner under frost og is om våren. (*Matt 6,30 Salme 96,10-11*)

I dag er Guds skaperverk truet av mennesket. Vår forsøpling m.m. er i ferd med å ødelegge det Gud har skapt, og derfor er det viktig for en kristen å ta ansvar for miljøet, naturen og den verden Gud har skapt. Samtidig så vil Gud holde sitt skaperverk oppe til han en dag skal ta det bort og erstatte det med en ny himmel og en ny jord.

Jes45,11 Så sier Herren, Israels Hellige, han som skapte det: Spør meg om de kommende ting! La meg dra omsorg for mine barn og for mine henders verk!

Jes65,17 Se, jeg skaper en ny himmel og en ny jord. Ingen skal minnes det som var, ingen skal tenke på det mer. Jfr. også Joh. Åp 21,1 f.f.

6) SKAPEREN OG SKAPNINGEN

Mennesket står i en særstilling i Guds skaperverk. Mennesket er skapt i Guds bilde for å ha fellesskap med sin skaper. Mennesket er skapt med evigheten i sitt hjerte, i motsetning til dyr og planter. Vi er evige skapninger, som Gud ønsker fellesskap med. Slik ville Gud det fra begynnelsen. Så gikk dette fellesskapet tapt, og derfor satte Gud i verk sitt store frelsesverk i Jesus Kristus. Jesu frelsesverk gjelder for så vidt hele skaperverket men særlig menneskene. Han innbyr menneskene til å være mer enn skapning, men til å være hans nære fortrolige barn.

1. Mos 1,27 Salme 8,4-7 Fork. 3,11 Matt 11,28

ALLE mennesker er Guds skapninger, og Gud er alles skaper. Men det er en stor og alvorlig misforståelse hvis man dermed tror at alle mennesker er Guds barn og har Gud til sin Far. Bare den som tror på Jesus Kristus er et Guds barn og har Gud til Far.

Et menneske som står for Gud som skapning har ingen rettigheter ovenfor Gud. Man har ingen rett til å spørre Gud om hvorfor ting skjer eller hvorfor Gud handler som han gjør. Et menneske som «bare» er Guds skapning er fullt og helt underkastet skaperens vilje. (*Jesaja 45,9 Daniel 4,35 Ap.gj. 17,24 Rom 9,20*)

Men et menneske som både er Guds skapning og Guds barn har de samme rettigheter ovenfor den allmektige skaperen som et barn har ovenfor mor og far. Du kan spørre han om alt (selv om han kanskje ikke alltid svarer slik du ønsket), du kan anklage han for det du ikke forstår, du kan takke han eller lovsynge han, uansett er du hans kjære barn.

1 Joh3,1 Se, hvor stor kjærlighet Faderen har vist oss, at vi skal kalles Guds barn, og det er vi. Derfor kjenner verden ikke oss, fordi den ikke kjenner ham.